

РОЗДІЛ II
ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ БІБЛІОТЕК. НОВА
НАУКОВО-ВИДАВНИЧА МОДЕЛЬ
БІБЛІОТЕК ВНЗ

УДК 027.7(477):025.12

Манякіна О. С.

Дьячкова М. А.

Видавнича діяльність як різновид
внутрішньої комунікації бібліотек ВНЗ

Бібліотеки вищих навчальних закладів у всі часи свого існування були не лише інформаційними центрами для студентів та викладачів, а і важливими джерелами наукових, культурних та соціальних досліджень усіх сфер життєдіяльності суспільства. Обмін інформацією у них здійснюється завдяки процесу комунікації. Одним із видів комунікації можна вважати розповсюдження власної друкованої продукції бібліотек, що здійснюється в межах видавничої діяльності.

Відповідно до закону України «Про видавничу справу», видавнича діяльність – це організаційно-творча, господарсько-виробнича діяльність видавців, спрямована на підготовку і випуск у світ видавничої продукції [5]. Зазвичай в межах видавничої діяльності бібліотеки ВНЗ друкують різноманітні бібліографічні покажчики, методичні рекомендації, бюлетені надходжень тощо.

Комунікація – це процес обміну інформацією між двома чи більше суб'єктами діяльності. Нині комунікацію можна розподілити за багатьма ознаками. На рівні організації загалом прийнято виділяти два рівні комунікативної діяльності – внутрішній і зовнішній.

Внутрішній рівень комунікації представлений передачею даних між структурними підрозділами чи співробітниками у відповідній установі.

Зовнішній полягає у зв'язку з представниками інших організацій. Обидва напрями комунікативної діяльності задовольняють інформаційні потреби користувачів, дають змогу дослідити актуальні проблеми, що цікавлять суспільство.

Зосередимо увагу саме на внутрішньому рівні комунікації бібліотек ВНЗ, ефективність якого залежить від співпраці зі структурними підрозділами університету, його викладачами та студентами.

Розкрити особливості здійснення внутрішньої комунікації через видавничу справу спробуємо на прикладі діяльності наукових бібліотек Маріупольського державного університету (далі – МДУ), Сумського державного університету (далі – СумДУ) та НБ ім. М. Максимовича Київського національного університету ім. Т. Г. Шевченка.

Наукова бібліотека ВНЗ є структурним підрозділом університету, що здійснює документальне та інформаційне забезпечення навчально-виховного та наукового процесів.

В межах науково-дослідної роботи НБ МДУ формує бібліографічні показчики. Це є одним із основних напрямів видавничої справи бібліотеки.

Відповідно до ГОСТ 7.0-99, бібліографічний показчик – це бібліографічний посібник значного об'єму зі складною структурою і науково-довідковим апаратом [2].

Співробітники НБ МДУ формують бібліографічні показчики за наступною тематикою: праці вчених університету (наразі випущено 13 показчиків); публікації кафедр МДУ (підготовлені бібліографічні показчики кафедр історичних дисциплін, української філології, дошкільної освіти, міжнародної економіки, міжнародних відносин та зовнішньої політики, німецької філології, культурології та

інформаційної діяльності); інформ-моніторинг ЗМІ про МДУ (починаючи з 2008 року); «Мариуполь и Приазовье» (показчик у 3 частинах, що належить до серії «Фонд рідкісних та цінних книг») [4].

Також готуються методичні рекомендації з використання інформаційних технологій в бібліотеці. В них міститься інформація щодо роботи з електронними каталогами та картотеками в інформаційно-пошуковій системі «ІРБІС»; з ключовими словами, змістом, анотацією, що надаються в електронному каталозі; створення віртуальних виставок.

Починаючи з 2012 р., проводяться щорічні науково-практичні семінари, на яких розглядаються результати наукової та практичної діяльності співробітників бібліотеки. Тези виступів друкуються у збірнику матеріалів «Науководослідна діяльність наукової бібліотеки Маріупольського державного університету».

Видавнича діяльність бібліотеки СумДУ представлена такими виданнями: бюлетені нових надходжень, поточні інформаційні списки, рекомендаційні списки, бюлетені заходів бібліотеки та бібліографічні показники.

Співробітники бібліотеки СумДУ формують бібліографічні показники про друковані праці викладачів університету за поточні роки та іменні біобібліографічні показники заслужених професорів університету з приводу їх ювілеїв (наприклад: «Почесний професор Сумського державного університету Микола Григорович Кононенко : біобібліографічний показник», «Заслужений професор Сумського державного університету Світлана Олексіївна Швачко: до 80-річчя від дня народження : біобібліографічний показник») [1].

Важливим аспектом видавничої справи бібліотеки СумДУ є підготовка поточних інформаційних списків. Вони готуються за наступними темами: «Проблеми вищої

школи», «Вища освіта за напрямами підготовки та технології викладання відповідних дисциплін», «Сучасна вища медична освіта», «Проблеми наукової сфери України», «Сучасна економіка. Проблеми та перспективи», «СумДУ на сторінках преси», «Юридична наука і практика», «Нове в діагностиці та лікуванні» [1].

Наукова бібліотека ім. М. Максимовича – структурний підрозділ Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Наукова бібліотека сьогодні є однією з найбільших і найстаріших вузівських бібліотек.

Одним з аспектів видавничої діяльності наукової бібліотеки ім. М. Максимовича є випуск звичайних та анотованих бібліографічних покажчиків. Співробітники бібліотеки готують щомісячно аналітично-інформаційний бюлетень «Вища школа в Україні і за кордоном» та щоквартальний анотований огляд «Київський університет на шпальтах періодичних видань» [3].

Оскільки бібліотека є однією з найбільших вузівських бібліотек в Україні, досить часто друкуються монографії.

Отже, в межах внутрішньої комунікації бібліотек ВНЗ одним із ключових напрямів на сьогодні є видавнича діяльність. Співробітники бібліотек готують та розповсюджують власні друківані праці, які більш повно задовольняють інформаційні потреби користувачів.

Література

1. Бібліотека Сумського державного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://library.sumdu.edu.ua/undefined/>. – Заголовок з екрану.
2. Информационно-библиотечная деятельность, библиография. Термины и определения: ГОСТ 7.0-99. – Чинний від 01.07.2000 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifap.ru/library/gost/7099.pdf>.

3. Наукова бібліотека імені М. Максимовича [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.library.univ.kiev.ua/ukr/title4.php3>. – Заголовок з екрану.
4. Наукова бібліотека Маріупольського державного університету [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://libr-margu.narod.ru/>. – Заголовок з екрану.
5. Про видавничу справу: Закон України від 05.06.1997 № 318/97-ВР, редакція від 25.02.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/318/97-%D0%B2%D1%80>.

УДК 021.7:004.738.5

Назарьева С. В.

Издательская модель университетских библиотек

Переосмысление традиционных представлений о месте библиотеки в системе научной коммуникации привело к организационным, методичным, технологичным изменениям в издательской деятельности академических библиотек.

Отличительной чертой новой издательской модели вузовских библиотек является приоритетная ориентация на потребности автора-ученого. Информационно-аналитическое обеспечение научной деятельности вуза привело к формированию в библиотеке нового типа информационного сотрудника и новых структур. Сотрудник библиотеки должен свободно ориентироваться в интеллектуальной

ББК 78
УДК 02

Відповідальний за випуск: директор наукової бібліотеки Маріупольського державного університету Шакула А. П.

Комп'ютерна верстка: Дейниченко О. В.

*Рекомендовано до друку
науково-методичною радою НБ МДУ
(протокол № від . .2016 р.).*

В42 Видавнича діяльність бібліотек Маріуполя: напрямки та нові моделі розвитку : матеріали V міської науково-практичної конференції бібліотек м. Маріуполя. 29 вересня 2016 р. / під ред. А. П. Шакули. – Маріуполь : МДУ, 2016. – 137 с.

Видання містить тези доповідей, у яких охарактеризована видавнича діяльність окремих бібліотек Маріуполя, відображено особливості використання програмного забезпечення під час створення й редагування видавничої продукції та інтеграції електронних копій видань у міжнародний інформаційний простір, роль університетських бібліотек у редакційно-видавничій діяльності ВНЗ, тощо.

Видання рекомендовано співробітникам бібліотек, а також всім, хто цікавиться напрямками діяльності бібліотек різних систем та відомств.

ББК 78
УДК 02

© Наукова бібліотека МДУ, 2016
© Акульшина А.В., Бурова І.В., Вакуленко А.І., Гельвіх А.В., Головач В.В., Гроздова І.В., Дейниченко О.В., Кіор Н.Д., Ковтуненко Н.А., Кригіна О.В., Кудлай В.О., Лісогор В.А., Луханіна І.А., Манякіна О.С., Міліціна Л.В., Назар'ва С.В., Натяма С.В., Науменко В.Д., Нікольченко Ю.М., Орехова С.Є., Охріменко О.В., Пасинкова О.В., Ребро Д.Л., Сивак О.А., Ткаченко Т.В., Шакула А.П., Шевцова М.Л., Яковенко Ю.Є., 2016